

ماں بولی دیہاڑ۔۔ کیہ کرے کیہ دھریے

میری اک نظم ایں۔۔۔ ہناں ڈانگ توں حق نہیں ملدا۔۔ بھاویں لکھاں لڑاں لینے۔۔ حق دی صاحبان کڈھنی پیندی۔۔۔ رانجھے بن کے کدی نہ رپیے۔۔۔ دُنیا اُتے کوئی کم اوس ویلے تیکر سرے چڑھ نہیں سکدا جدوں تیکر اوہدے کرن والے اوس کم نوں اپنے جیون داسبھ توں اُتم ٹپچا نہ بنا لئیں۔ ساڈے پنجابیاں اندر سبھ توں وڈی کمزوری ایوے جو اسی اج تیکر پنجابی دے مسئلے نال انصاف تے کیہ کرنا ایں، اپنے آپ نال وی کدی انصاف نہیں کر سکے۔ اوسدا مڈھلا کارن ایوے پئی اسیں ہرتی واسیاں نوں دھرم دی ٹکڑی وِج پآکے اپنے اتہاس نوں وی دھرم دے ر سے نال، نہھ کے اپنے ہیرو اتے دھاڑویاں وِج پکی لیک نہیں واہ سکے۔ ایس لئی ایہ گل پکی اے پئی پنجابی نوں پھڑ کے مروان والے وی پنجابی بھرا ایں، کوئی ہور نہیں۔ اسی جدوں اپنے سہمی لکھاری بھراواں بھیناں نال گل کردے آں تاں اوہ سبھ توں پہلاں اپنے آپ نوں سہمی آکھ دے نیں اتے مگروں گجھ ہور۔ اوہ کسے وی دھاڑوی نوں اپنی دھرتی دے بندے نالوں کدی چنگا نہیں سمجھدے پراسیں؟

1993 عیسوی دی گل اے میں جدوں لہور توں پنجابی پرچہ ”سانجھ وچار“ مالی مجبوریاں پاروں بند کر کے نارووال آ گیا اتے استھہ آن کے ”مجلس ہاشم شاہ“ اُساری تاں اوس ویلے نارووال وِج میری ٹکا کے مخالفت کیتی گئی اتے ایٹھوں تیکر پئی میرے خلاف دس صفحیاں دی چٹھی ڈی۔ سی۔ نارووال نوں دتی گئی جیہدے وِج میرے بارے لکھیا گیا پئی ایہ ہندوستان دی ٹھہیہ تنظیم رآ دا ایجنٹ اے اتے گریٹر پنجاب بنان دار تبھوان اے۔ ڈی۔ سی نارووال نے مینوں سد کے وضاحت چکھی تاں میں اوہنوں آکھیا جے اپنی زبان تے اپنے ورثے لئی کم کرنا جرم اے تاں میں جیل جان لئی تیار آں۔ میری ایہ گل سُن کے ڈی۔ سی صاحب نے مینوں کانفرنس کرن دی اجازت دے دتی۔ اگلے دن ”ہاشم شاہ کانفرنس“ سی۔ ڈگری کالج دے پرنسپل نوں آکھ کے کانفرنس لئی دتے گئے ہاں توں انکار کرایا گیا، انجمن شہریان نارووال نے 150 بندیاں نوں کھانا دین دا وعدہ کیتا سی، اوہدے بند بستی وی ایس وعدے توں مگر گئے۔ ایہ سارا گجھ ہون توں مگروں وی میریاں سکلیاں پیر ستر چوہدری انوار الحق پٹوں، منور وحید، پروفیسر اشرف علی کابلوں تے ہوراں، میری کنڈ تھاپڑی اتے سانوں اک ہور ہال وِج کانفرنس کرانی پئی۔ میرے خلاف ایہ سارا گجھ کسے لکھنؤ واسی نے نہیں سکوں پنجاب دے جمیاں جایاں نے کیتا۔ پر میں ایس کم توں چکھے نہیں ہٹیا، سگوں پورے ہمت جو صلے نال اگے ودھ دار ہیا تے مڑ اوہ ویلا وی آ گیا کہ میرے ڈی۔ سی۔ او۔ نارووال نوں آکھن تے مجلس ہاشم شاہ نارووال نوں صرف اک دن وِج رجسٹرڈ کر لیا گیا۔ پنجابی دی ایس سٹھ دے جھنڈے پٹھ جتھے ہر سال کانفرنس کرا کے لوکاں نوں پنجابی زبان دے مسئلے توں جانکاری کرائی جاندی اے اتھے 1993 توں لے کے 2014 والی کانفرنس تک اسی کوئی 200 توں ودھ پنجابی پیاریاں نوں اوہناں دی پنجابی سیوا دی مانتا وِج ”ہاشم شاہ ادبی ایوارڈ“ وی دے چکے آں۔ میری اپنی جمن بھوں لگھڑ والی دے نیڑے قصبہ قلعہ کالروالا ضلع سیالکوٹ وِج 1997 عیسوی وِج پنجابی سیوا کارن پنجابی ادبی سٹھ ”سانجھ سویر“ دامڈھ بنھیا گیا۔ ایس سٹھ دے جھنڈے پٹھ ہر سال اسی اک پنجابی بابے دے ناں توں میلہ لوانے آں، جیہدے وِج ہر سال ہزار توں ہزار دے نیڑے لوک رلت کردے نیں۔ ایس میلے وِج وی صوفی بابیاں دے کلام دا سوپن دن دے نال نال اوہناں دا کلام نامی گرامی گلوکاراں کولوں لوکاں نوں راگ رنگ راہیں سنوایا جاند اے۔ چکھلے سال توں سانجھ سویر دے میرے ساتھیاں چوہدری عبدالرحمن بھٹلی، نصیر عابد، عارف بٹ، امجد شاہ کر، طاہر ججہ، ثاقب بھٹلی تے ہور دوستاں نے صلاح نال میرے ناں توں ”احسان باجوه پنجابی ایوارڈ“ جاری کیتا اے جو ہر سال پنجابی سیوا کاراں نوں دتا جایا کرے گا۔ ”میلہ سانجھ سویر“ دے سلسلے وِج پورا خرچ ہر سال سانجھ سویر دے صدر چوہدری عبدالرحمن بھٹلی کردے نیں اتے ایس میلے داسلا نہ خرچ 60/70 ہزار ہوندا اے۔ مینوں چنگا یاد اے جدوں میں پہلاں پہل سانجھ سویر دا مڈھ بنھیا تاں اوس ویلے ساڈے پنجابی بھرا ایں مینوں مخول کردے سن، پر میں بندے بندے نال ایس مسئلے دا پرچار کر کے لوکاں نوں اپنے نال لایا اتے ہُن میرے علاقے دے لوکاں نوں سمجھ آ گئی اے پئی پنجابی زبان داسلہ سچی جی جی اک مسلہ اے۔ ہُن جدوں دسمبر منگدا اے تاں لوک میتھوں اتے میرے ساتھیاں توں چکھن لگ پیندے نیں پئی میلہ کدوں لانا جے۔ ایہ سارا گجھ تاں ہو یا اے پئی لوکاں نوں مسئلے دی سمجھ آ گئی اے۔ میرے کول جاں میرے ساتھیاں کول جدوں وی کوئی ایم این اے جاں ایم پی اے دا امیدوار ووٹ چکھن آؤندا اے تاں اسی اوس نوں ایہ مسلہ ضرور دسنے آں اتے اوس کولوں ایس دی حمایت دا وعدہ وی لینے آں۔

ایہدے نال نال میں لکھن پڑھن دا کھیتز وی چھڈیا نہیں سگوں اپنیاں پنجابی کتاباں کو اگندل، پیلوں پکپاں نی تے ناول لہورنگی سویر توں مگروں کوئی 3000 صفحے دا پنجاں جلد ا ا تے پسر یا ہو یا پنجابی اکھاناں دا کم ”آکھن لوک سیانے“ دے ناں پیٹھ کیتا جیہدی پنچویں جلد ایس ویلے پنجاب انسٹیٹیوٹ آف لیٹریچ آرٹ اینڈ کلچر لوں چھپدی پئی اے۔ پنجاب دے کلاسیکی قصہ پورن بھگت اتے راجہ رسالو دی منظوم داستان ”پورن بانی“ دے ناں پیٹھ میری، 525 صفحیاں دی کتاب 2013 وچ سانجھ سویر دے جھنڈے پیٹھ سانجھ سویر دے صدر چوہدری عبدالرحمن بھٹلی نے اک لکھ پنچھی ہزار روپے لاکے چھپوائی اتے مفت لوکاں وچ مفت ونڈی۔ ایس کتاب نوں ساہت سبھا دلی نے وی گر مگھی وچ چھپوایا۔ 2014 وچ سید طالب بخاری دے پی ایچ ڈی مقالے اندر بیانی داستان مطابق ہیر رانجھے دی داستان نوں میں ”سچ بانی“ دے سرناویں پیٹھ منظوم کیتا (صفحے 480) اتے سانجھ سویر دے صدر نے مڑ کے سوا لکھ روپے لاکے اوہنوں چھپوایا اتے لوکاں وچ مفت ونڈ دتا۔ پنجابی ساہت سبھا دلی وچ اوہ کتاب گر مگھی وچ چھپدی پئی اے۔ مرزے صاحبان دی داستان اصل کہانی دے مطابق ”راٹھ بانی“ مکمل ہو گئی اے جو ایس سال دے پہلے چھیاں مہینیاں اندر چھپ جاوے گی۔ پنجاب دے چھٹھ قبیلہ دی تاریخ نوی ”جٹ چھٹھ“ دے سرناویں پیٹھ چھپن لئی تیار اے۔ سچ بانی دا دوسرا ایڈیشن سانجھ پبلشرز لاہور لوں چھپتی چھپ رہیا اے۔ چڑھدے پنجاب دی پٹیلہ ریاست دے اک نامی ڈوگر سردار احمد تے جیونا موڑ دی اصل کہانی منظوم داستان ”پریت بانی“ دے ناں پیٹھ ادھیوں ودھ لکھی جا چکی اے، جو ایس سال دے آخر تک ضرور چھپ جاوے گی۔ نظماں غزلاں ا تے پسری میری 1000 گو صفحے دی پنجابی شاعری چھپن دی اڈیک وچ اے۔ رائے احمد خان کھل، ڈلا بھٹی اتے بھگت سنگھ شہید دیاں جیونیاں نوں نظمان دا کم واری واری کردا رہواں گا۔ ایس سارا کجھ کرن لئی میرے اڈھم نے سدا میری کندھ تھاپڑی اے۔ میں اپنی زندگی دے 64 سال پورے کر چکیاں اوں پر فیروی نت اپنے کمپیوٹر تے 6/7 گھنٹے پنجابی دا کم کرناواں۔ پنجابی تڈوں ای نچے گی جدوں سارے پنجابی سمجھوتیاں دی سیاست چھڈ کے پنجابی دے مسئلے نوں اپنے گھر دا مسئلہ سمجھ کے حل کرن لئی ٹرن گے۔ میرے کول میری نادانی دی عمر دی 500 صفحیاں ا تے آؤن جوگی اُردو شاعری وی پئی ہوئی اے پر میں اوس نوں کدی اپنی شاعری سمجھیا ای نہیں۔ میں جو دی کراں گا اپنی ماں دی زبان لئی کراں گا، تے جے سارے پنجابی ایہ گل سمجھ لین تاں مڑ فکر کاہدا اے:

”رانجھا تخت ہزار یوں تڑے تے سہی پیراں پیٹھ سیالاں دا جھنگ آؤندا اے“

☆☆☆

مادھو لال حسین تے وارث
مٹھری بولی دے پرچارک